

The Effect of Dramatic Theater Technique on the Academic Vitality, Cheerfulness and Social Growth of Elementary Students

Fereshteh Rajaei

M.A. Educational Technology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran. E-mail:

fereshtehrajaei6@gmail.com

Mojtaba Rezaeirad *

Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Educational Technology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran. E-mail:

rezaeirad@iausari.ac.ir

Fatemeh Jafarkhani

Assistant Professor, Department of Educational Technology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: fjafarkhani@atu.ac.ir

ABSTRACT

The current research was conducted with the aim of the effect of dramatic theater technique on the academic vitality, cheerfulness and social development of primary school students, with a semi-experimental method with a pre-test and post-test design and experimental and control groups. The statistical population of all second grade students of Sari city in the academic year of 2022-2023 was 5382 people, 40 of them with the same characteristics were selected as a sample. In the first stage, multi-stage cluster random sampling was done from all the elementary schools, the second grade of Sari city, and in the second stage, randomly, the students were divided into two experimental groups (20 people). and control (20 people). The measuring instruments, were distributed and implemented in both groups. After scoring, while the control group was trained in current method, the students of the experimental group were trained according to the dramatic theater technique in the science. The collected data were analyzed by descriptive and inferential statistics. The results showed that dramatic theater technique has influenced positively the academic vitality, cheerfulness and social growth of second grade elementary students.

Keywords: Dramatic theater, academic vitality, social cheerfulness, social growth, students

Cite this Article: Rajaei, F. Rezaeirad, M., Jafarkhani, F. (2024). The Effect of Dramatic Theater Technique on the Academic Vitality, Cheerfulness and Social Growth of Elementary Students. *Technology of Instruction and Learning*, 6(22), 120-139. doi: 10.22054/JTI.2023.74377.1382

© 2016 by Allameh Tabataba'i University Press

Publisher: Allameh Tabataba'i University Press

DOI: 10.22054/JTI.2023.74377.1382

تأثیر نتاثر نمایشی بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان ابتدائی

کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری،
ایران. رایانامه: fereshtehrejai6@gmail.com

فرشته رجایی

نویسنده مسئول، استادیار گروه تکنولوژی آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد
اسلامی، ساری. ایران رایانامه: rezaeirad@iausari.ac.ir

مجتبی رضایی راد*

استادیار گروه تکنولوژی آموزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
رایانامه: fjafarkhani@atu.ac.ir

فاطمه جعفرخانی

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تأثیر تکنیک نتاثر نمایشی بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان ابتدائی، با روش نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون و گروه‌های آزمایش و کنترل انجام شد. جامعه آماری کلیه دانش‌آموزان پایه دوم ابتدائی شهرستان ساری در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ به تعداد ۵۳۸۲ نفر بوده که تعداد ۴۰ نفر از آنان با ویژگی‌های یکسان به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. در مرحله نخست نمونه‌گیری به شیوه تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای از کل مدارس ابتدائی، پایه دوم شهر ساری انجام شد و در مرحله دوم، به‌طور تصادفی ساده و بر اساس قرعه‌کشی، دانش‌آموزان در دو گروه آزمایش (۲۰ نفر) و کنترل (۲۰ نفر) گمارش شدند. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه‌های سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۶)، نشاط اجتماعی تمیزی فر و عزیزی مهر (۱۳۹۶) و رشد اجتماعی وایلد در هر دو گروه توزیع و اجرا شد. بعد از نمره‌گذاری، درحالی‌که گروه کنترل به روش معمول آموزش دید دانش‌آموزان گروه آزمایش مطابق با تکنیک نتاثر نمایشی در درس علوم در ۱۰ جلسه‌ی ۴۵ دقیقه‌ای آموزش دیدند. پایایی ابزار اندازه‌گیری، با استفاده از آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۷۸ و ۰/۹۲ به دست آمد. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون t همبسته و تحلیل کوواریانس) استفاده شد. نتایج نشان داد تکنیک نتاثر نمایشی بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان پایه دوم ابتدائی شهرستان ساری تأثیر داشته و آن را افزایش داده است.

کلیدواژه‌ها: نتاثر نمایشی، سرزندگی تحصیلی، نشاط اجتماعی، رشد اجتماعی، دانش‌آموزان

استناد به این مقاله: رجایی، فرشته، رضایی راد، مجتبی، و جعفرخانی، فاطمه. (۱۴۰۲). تأثیر نتاثر نمایشی بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان ابتدائی فناوری‌های آموزشی در یادگیری، (۲۲)۶، ۱۲۰-۱۳۹. doi: 10.22054/JTI.2023.74377.1382

مقدمه

سال‌های متمادی، محیط آموزشی، نخستین جامعه‌ای است که کودکان و نوجوانان بعد از خانواده وارد آن می‌شوند و در آن اولین تجارب زندگی اجتماعی، بسیاری از برداشت‌های ذهنی و بازخوردها را نسبت به زندگی تجربه می‌کنند. باین‌حال، در این دوره از زندگی، تغییرات شناختی، عاطفی و اجتماعی به‌سرعت رخ می‌دهد. کنار آمدن با این تغییرات، انعطاف‌پذیری افراد را می‌طلبد. از این‌رو، درک چگونگی سازگاری با چالش‌های مختلف از جمله چالش‌های تحصیلی مورد توجه جدی پژوهشگران تعلیم و تربیت قرار دارد (ملائی و همکاران، ۱۳۹۹). پژوهش‌های متعدد نشان داده است، با همه کوشش‌های به‌عمل آمده، بسیاری از دانش‌آموزان نسبت به مدرسه و کلاس درس بی‌توجه هستند و مشارکت پایینی دارند و از علاقه و انگیزه کافی برخوردار نیستند. این عوامل، موجب عدم علاقه به مدرسه و درنهایت، ترک تحصیل آن‌ها می‌شود (Conner, 2016). در واقع، سیاست‌های آموزشی و تربیتی نهاد آموزش و پرورش در زیست‌بوم جدید، علاوه بر توسعه علمی و گسترش سطح سواد و معلومات، باید شامل رشد و بالندگی جامعه نیز باشد. کودکان و نوجوانان بهترین سال‌های عمر خود را در مدرسه می‌گذرانند و تجربه هر گونه موفقیت یا شکست در این دوران، تأثیری عمیق بر نگرش مثبت یا منفی آن‌ها از خود و توانایی‌هایشان بر جا می‌گذارد (سلطانی مجد و همکاران، ۱۳۹۳). در همین راستا، از جمله اهداف مهم نظام‌های تعلیم و تربیت مدرن، پرورش افرادی است که قادر باشند بر مسائل و مشکلاتشان در زندگی روزمره در محیط اجتماعی به آسانی غلبه کنند. لذا، آنچه در فرایند یادگیری از اهمیت اساسی برخوردار است، فراهم آوردن شرایط یادگیری و موقعیت یادگیری به گونه‌ای که بهترین دستاوردها حاصل آید (باقری و همکاران، ۱۳۹۸).

سرزندگی تحصیلی^۱، یکی از سازه‌های مثبت روان‌شناسی است که پژوهشگران در حوزه تحصیلی به آن توجه داشته‌اند (شادکام و همکاران، ۱۴۰۰). در واقع، از جمله توانایی‌ها و استعدادهایی که موجب سازگاری افراد در برابر تردیدها و فشارها در حیطه تحصیلی می‌شود، سرزندگی تحصیلی است (Martin & Marsh, 2008). سرزندگی تحصیلی عبارت از توانایی موفقیت‌آمیز دانش‌آموزان در مواجهه با موانع و چالش‌های تحصیلی و فائق آمدن بر آن‌ها است (Comerford et al., 2015). به عبارت دیگر، سرزندگی تحصیلی

توانایی دانش‌آموزان برای موفقیت در برخورد با موانع و چالش‌های تحصیلی که به‌نوعی در زندگی تحصیلی جاری آن‌ها روی می‌دهد، است؛ مانند عملکرد ضعیف در تکلیف، دشواری تکلیف و رقابت عجولانه (رحیمی و زارعی، ۱۳۹۵). با این وصف، سرزندگی تحصیلی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های بهزیستی ذهنی نتایج مثبتی از لحاظ روانی و اجتماعی و حتی آموزشی برای نوجوانان به همراه دارد. بی‌علاقگی، خستگی و فرسودگی تحصیلی به‌عنوان نقطه مقابل سرزندگی تحصیلی رابطه معکوسی با عملکرد تحصیلی دارند (ویسکرمی و یوسف‌وند، ۱۳۹۷). در حقیقت، وقتی فردی کاری را به‌طور خودجوش انجام می‌دهد نه تنها احساس خستگی و ناامیدی به او دست نمی‌دهد، بلکه احساس می‌کند انرژی و نیروی او افزایش یافته است (شفیعی و روانان، ۱۳۹۹). به‌طور کلی، حس درونی سرزندگی، شاخص معنی‌داری برای سلامت ذهنی است که زمینه‌های پیشرفت تحصیلی را فراهم می‌کند. تحقیقات نشان داده‌اند دانش‌آموزان موفق در حوزه تحصیل موفق، اغلب به شبکه‌های حمایتی قوی دسترسی دارند، دشواری‌های تحصیلی کمتری را تجربه می‌کنند و در مواجهه با موانع و چالش‌هایی که بخشی از روند تحصیل به شمار می‌روند، سرزندگی خود را حفظ می‌کنند (شادکام و همکاران، ۱۴۰۰). همچنین نشاط اجتماعی، نیز یکی از ضروری‌ترین خواسته‌های فطری و نیازهای روانی انسان‌ها به شمار می‌رود و به همین دلیل اینکه همواره با خرسندی، خوش‌بینی و امید و اعتماد همراه است، می‌تواند به‌عنوان یک کاتالیزور، نقش شتاب‌دهنده‌ای در فرایند توسعه یک جامعه داشته باشد. نشاط اجتماعی را می‌توان رضایت‌مندی اجتماعی، روانی و جسمانی یا رضایت‌مندی از جریان زندگی تعریف کرد (سجادیان و همکاران، ۱۳۹۹). به عبارتی، نشاط اجتماعی، ناشی از احساس رضایت و خشنودی است که فرد از محیط اجتماعی مانند محیط کاری، جامعه و ارتباط با دیگران در خانواده خود دارد (نصرالله زاده و همکاران، ۱۳۹۹). از منظر روان‌شناسی، نشاط اجتماعی، برابر است با قضاوت و ارزیابی فرد درباره کلیت زندگی خود. از این منظر نشاط، مفهومی هم‌خانواده مفاهیمی لذت و رضامندی پنداشته می‌شود. از این رو، نشاط، پنداشت (شناخت) و ارزیابی و احساسی مثبت راجع به لذایذ و خواسته‌ها و ترجیحات شخصی است (درسخوان و بایرام زاده، ۱۳۹۹). از نگاه جامعه‌شناختی، نشاط پدیده‌ای اجتماعی است که باید آن را در مناسبات اجتماعی، تجربه زیسته افراد، نظام قدرت، بافت تاریخی و فرهنگی و نیز ارزش‌های جامعه جستجو کرد (Brotman et al., 2011). از منظر فردی، نشاط معادل میزان دسترسی

به اهداف یعنی آرزوهای فردی است؛ اما ممکن است از منظر ناظر بیرونی، این نوع دسترسی فراهم نشده باشد و فقط فرد کنش‌گر، چنین پنداری داشته باشد (طالب‌زاده شوشتری و مزگی نژاد، ۱۴۰۰). نشاط اجتماعی موجب افزایش روحیه مشارکت‌پذیری دانش‌آموزان برای حضور در اجتماع می‌شود و اشتیاق به جنب‌وجوش و مشارکت را در آنان تقویت می‌کند و زمینه دستیابی به سعادت و رفاه و رشد اجتماعی را فراهم می‌سازد (Capon- Sieber et al., 2022). رشد اجتماعی به‌عنوان بخش مهمی از رشد همه‌جانبه کودکان تأثیرات مثبت و منفی بر سلامت روان آنان برجای گذاشته و کودکان دارای رشد اجتماعی مناسب در پایداری رابطه، همیاری، اطاعت از قوانین، حساس بودن نسبت به دیگران و در صورت لزوم مهار احساسات منفی خود موفق‌تر عمل می‌کنند (Arrascue, 2023). هنگامی که این کودکان بزرگ‌تر می‌شوند، قادر به برقراری روابط سالم با دیگران و مشارکت در فعالیت‌های گروهی بوده، روابط شادتری را تجربه می‌کنند و از احساس موفقیت بیشتری برخوردارند. همچنین می‌توانند به حقوق و احساسات دیگران احترام بگذارند، از خواسته‌ای نامناسب دوری کنند و در صورت نیاز از دیگران درخواست کمک نمایند (Parke et al., 2019). رشد اجتماعی شامل تحول مثبت در روابط بین دانش‌آموز و دیگران بوده و همچون سایر جنبه‌های رشد، متأثر از طبیعت، آموزش و پرورش است (مقدم فر و همکاران، ۱۳۹۹). پیشرفت در زمینه رشد اجتماعی دانش‌آموزان دستیابی به سطحی از مهارت در روابط اجتماعی را در پی دارد که افراد را قادر به زندگی سازگارانه با دیگران می‌نماید (Zellweger et al., 2019). دنیای تعلیم و تربیت به‌عنوان فضایی برای افزایش ظرفیت کودکان کشور باید با این دیدگاه آغاز شود که یادگیری بخشی از توسعه توانمندی، قدرت تفکر، قدرت استدلال و ارتقای خلاقیت آن‌ها باشد. آموزش و پرورش مکانی است برای دانش‌آموزان برای کسب دانش. از طریق آموزش، دانش‌آموزان می‌توانند رشد کنند و پتانسیل خود را کشف کنند. دستیابی به این اهداف مستلزم تغییر در فرآیند یادگیری است (Nurmiati & Hasan, 2020).

تحقیقات نشان داده‌اند دانش‌آموزان موفق در حوزه تحصیل، اغلب به شبکه‌های حمایتی قوی دسترسی دارند، دشواری‌های تحصیلی کمتری را تجربه می‌کنند و در مواجهه با موانع و چالش‌هایی که بخشی از روند تحصیل به شمار می‌روند، سرزندگی خود را حفظ می‌کنند (شادکام و همکاران، ۱۴۰۰). هم‌زمان با نهادینه شدن نقش و اهمیت آموزش و پرورش در

رشد و توسعه جوامع، متخصصان کوشش‌های زیادی را برای علمی کردن و پویاسازی امر تدریس کرده‌اند (رجبی و علی مرادی، ۱۳۹۶). روش تدریس مناسب از مهم‌ترین پایه‌های کیفیت‌بخشی محسوب می‌شود (رضایی راد و بختیار، ۱۳۹۳). بسیاری از روان‌شناسان تربیتی و مربیان آموزشی اعتقاد دارند، موقعیت یادگیری باید چنان سازمان‌دهی شود که هر شاگرد بر اساس توانایی‌های خود به فعالیت پردازد. تکنیک‌ها و استراتژی‌های تدریس امروزه در حال تغییر هستند و رویکردهای جدید در حال تکامل هستند. پویایی تدریس در کلاس درس هر روز در حال تغییر شکل است (VanPatten & Williams, 2020). یکی از استراتژی‌های مورداستفاده در تدریس فعال تکنیک تئاتر نمایشی است. استفاده از تکنیک‌های نمایش و اجرا به‌عنوان ابزار آموزشی برای بهینه‌سازی یادگیری مفهوم جدیدی نیست (Van de Water, 2021). در طول تاریخ، نمایش و تئاتر به‌طور مؤثر برای آموزش و تلقین استفاده شده است. اخیراً نیز در جهان، نسبت به گذشته بر مقوله تعلیم و تربیت از طریق نمایش، تأکید بیشتری شده و در جوامع مختلف به تدریج مسیر رو به رشدی را طی کرده است. بیشتر مخاطبان خود را در رده سنی کودکان و نوجوانان می‌یابند. با توجه به اهمیتی که این رده سنی برای مسئله تربیت و ایجاد مهارت دارد، بررسی این مقوله در دانش‌آموزان ابتدایی می‌تواند نکات مهمی را آشکار سازد (ناصری و همکاران، ۱۴۰۰). تئاتر در آموزش و پرورش به‌عنوان استفاده از تئاتر برای ترویج یادگیری تعریف شده است. تئاتر به‌عنوان یک ابزار آموزشی، از طنز برای جلب توجه دانش‌آموزان استفاده می‌کند. با ارتباط متقابل داستان و واقعیت، این تکنیک بر ایده‌ها یا محتوای آموزش داده‌شده به شیوه‌ای قابل درک برای دانش‌آموزان تأکید می‌کند (Waters et al., 2012). نمایش نوعی فعالیت یادگیری دانش‌آموز محور است که نیازمند تعامل فعال و پویا بین دانش‌آموزان است (Gul & Gucum, 2015). یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های فرآیندهای نمایشی این است که به افراد فرصت برای خودآگاهی، همکاری و تقسیم مسئولیت‌ها داده می‌شود. این نمایش همچنین به مردم این فرصت را می‌دهد که الهام بگیرند، تجربیات جدیدی کسب کنند، با خود و دیگران در صلح باشند و با دیگران مدارا کنند، زیرا هر یک از اعضای گروه فرصت مشارکت در این روند را دارند. اعضای گروه یک موضوع خاص را بررسی می‌کنند، تجزیه و تحلیل می‌کنند، بازی می‌کنند، مرور می‌کنند، تعمیم می‌دهند، از دانش واقعی استفاده می‌کنند، از تجربه یاد می‌گیرند و این درس‌ها را در زندگی واقعی منعکس می‌کنند. با برپایی

نمایش، افراد می‌توانند خود را بهتر بشناسند، شخصیتی خلاق در خود پرورش دهند و توانایی‌های خود را درک کنند (Kayılı & Erdal, 2015). فعالیت‌های نمایشی در حال حاضر در تمام مراحل آموزش امکان اجرا دارد؛ از آموزش پیش‌دستانی گرفته تا تحصیلات دانشگاهی و تحصیلات تکمیلی و تنها نیاز به گذراندن دوره آموزشی برای آموزش‌دهندگان دارد. علاوه بر این، نمایش نه تنها در آموزش و پرورش؛ بلکه در بسیاری از زمینه‌های دیگر نیز مهم تلقی می‌شود (Ong et al., 2020). این روش، کودکان را در گردآوری و سازمان‌دهی اطلاعات درباره مسائل اجتماعی و تعاون، همکاری و کسب مهارت‌های زندگی کمک می‌کند. به آن‌ها، فرصت بیرون ریزی چیزهایی را می‌دهد که هرگز در جهان واقعی امکان یا اجازه آن برای او فراهم نمی‌شود. همچنین در اجرای تئاتر نمایشی، فرصت بهبود روابط بین فردی از طریق بازی، نقش و گفت‌وگو در آینده و دستیابی به نتایج عملی و تجربی آن مهیا می‌شود (Darling-Hammond, 2016). در همین راستا ناصری و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان تأثیر نمایش بر پیشرفت تحصیلی و مهارت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهر به این نتیجه دست یافتند که شرکت در کلاس‌های هنری نمایش بر ارتقای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به‌طور معناداری مؤثر بوده است. این نتایج نشان می‌دهد که نمایش بر مهارت اجتماعی در ابعاد همکاری، ابراز وجود، خویشتن‌داری و همدلی، تأثیر مثبت و معناداری داشته است. نتایج پژوهش Alam (2021) نشان می‌دهد که رویکرد استفاده از تکنیک‌های نمایشی در تنظیمات کلاس درس واقعی امیدوارکننده است و می‌تواند بر نتایج یادگیری فرد تأثیر بگذارد.

در مطالعه‌ای که هدف آن درک اهمیت نمایش‌های پیش‌دستانی و آموزش‌های نمایش محور بود، مشخص شد که آموزش پیش‌دستانی، نمایش، تخیل دانش‌آموزان و توانایی تفکر مستقل را اصلاح می‌کند (Tombak, 2014). همچنین، استفاده از تئاتر برای ارتقای یادگیری، مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان را از طریق افزایش روانی در گفتار، مهارت‌های گوش دادن و زبان بدن در میان دیگران پرورش داد (Basom, 2005). نتایج پژوهش Papaioannou and Kondoyianni (2019) نشان داد که تکنیک‌های ایفای نقش و کار گروهی نمایش در آموزش به ایجاد فضای مناسب برای تعامل، ارتباط، همکاری و پذیرش متقابل بین دانش‌آموزان کمک کرد.

Alasmar and Alshae'el (2020) در پژوهشی با عنوان تأثیر استفاده از نمایشنامه در یادگیری زبان انگلیسی در بین زبان آموزان جوان به این نتیجه دست یافتند که استفاده از نمایشنامه مهارت‌های زبانی شرکت‌کنندگان را توسعه می‌دهد، به‌ویژه مهارت‌های ارتباطی مانند تعاملات و مکالمات و سطوح مهارت بالاتری را به همراه دارد زیرا آن‌ها را تشویق می‌کند تا در فرآیند یادگیری مشارکت بیشتری داشته باشند. این نتایج این ادعای کلی را تأیید می‌کند که معرفی فعالیت‌های نمایشی در کلاس‌های زبان به‌طور مثبت از فراگیری زبان پشتیبانی می‌کند.

نتایج پژوهش Méndez Martínez & Fernandez-Rio (2021) با عنوان ارزیابی تأثیر یک برنامه بداهه نمایشی بر خلاقیت حرکتی دانش‌آموزان نشان داد که دانش‌آموزانی که بداهه‌نوازی تئاتری را تجربه کردند، چهار بعد خلاقیت حرکتی (تسلط، انعطاف‌پذیری، تخیل، اصالت) را به‌طور معنی‌داری افزایش دادند. برنامه‌های خلاقانه مبتنی بر بداهه‌پردازی تئاتر برای پیشبرد تدریجی تغییرات آموزشی جهانی نقش دارند. با توجه به نتایج پژوهش‌های اشاره‌شده، نمایش، درس را برای دانش‌آموزان فعال‌تر، جذاب‌تر و جالب‌تر کرده و به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا الگوهای منطقی، روابط علی و معلولی، تفسیر مفاهیم و همچنین، یادگیری را از طریق روخوانی و واژگان درک کنند. نمایش تضمین می‌کند افراد خود و محیط خود را عمیقاً درک کنند و مهارت درک دیدگاه‌های دیگران در آن‌ها پرورش می‌یابد و باعث دست‌آوردن تجربه از رویدادها و شرایط مختلف می‌شود (رجبی، ۱۳۹۶). بر این اساس تئاتر پیوند مستحکمی با آموزش دارد (Nicholson, 2005). در حقیقت استفاده از نمایش به‌عنوان یک ابزار آموزشی، فرایندی دائمی در فرهنگ‌های گوناگون در تاریخ بوده است (Bruner, 1990). با توجه به پیشینه پژوهش به نظر می‌رسد برای درس علوم کمتر این تکنیک آموزشی موردتوجه بوده است. با توجه به اینکه روش تدریس نمایشی در ابتدایی به‌خصوص برای این رده‌ی سنی کارایی فراوانی دارد و به درک عمیق‌تر و صحیح‌تر مفاهیم درسی کمک می‌کند؛ و از آنجا که کودکان در این سن تخیلی قوی دارند و آن را برای فهم دروس نیز به کار می‌برند، ممکن است بدون تدریس نمایشی درست، تصوراتی غیردقیق از مفاهیم درسی پیدا کنند و بر مبنای آن پیش بروند. پس لازم است آموزگاران حتماً از روش‌های تدریس نمایشی برای تکمیل آموزش استفاده نمایند. بر این اساس با توجه به موارد فوق پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این سؤال است که آیا

تکنیک تئاتر نمایشی بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی در درس علوم تأثیر دارد؟

روش

این پژوهش به روش نیمه (شبه) آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون و گروه‌های آزمایش و کنترل انجام شد. جامعه آماری، عبارت است از کلیه دانش‌آموزان دختر پایه دوم ابتدایی شهر ساری در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ که برای انتخاب مدرسه و پایه تحصیلی با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای، تعداد ۴۰ نفر از دانش‌آموزان پسر پایه دوم انتخاب شدند که با گمارش تصادفی، یک کلاس به تعداد ۲۰ نفر دانش‌آموز به‌عنوان گروه آزمایش و یک کلاس دیگر به تعداد ۲۰ نفر دانش‌آموز به‌عنوان گروه کنترل انتخاب شد. معیارهای ورود عبارت بود از تکمیل فرم رضایت‌نامه از سوی دانش‌آموزان و والدین آنها و حضور در پایه دوم ابتدایی. معیار خروج، نارضایتی از شرکت در نمایش در نظر گرفته شد. با این حال، امکان ترک جلسات توسط دانش‌آموزان در هر مقطعی از مراحل مختلف طرح وجود داشت و آزمودنی در انتخاب همکاری با مجری طرح، کاملاً آزاد بود. برای جمع‌آوری اطلاعات، از دو روش بهره‌گیری شد. روش کتابخانه‌ای، جهت مطالعه مبانی نظری و دستیابی به جدیدترین مقالات مرتبط با موضوع پژوهش و در روش میدانی، پس از مشخص شدن مبانی لازم برای طراحی فعالیت مناسب با درس علوم، آزمودنی‌ها پس از گمارش تصادفی آنها در هر یک از گروه‌های آزمایش و کنترل به سؤالات پرسشنامه سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۶)، نشاط اجتماعی تمیزی فر و عزیزی مهر (۱۳۹۴) و رشد اجتماعی وایلند به‌عنوان پیش‌آزمون پاسخ دادند. سپس، برای آزمودنی‌های گروه آزمایش جلسات آموزش مبتنی بر تئاتر نمایشی در درس علوم، طی ۱۰ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای و به مدت یک ماه اجرا شد؛ اما برای گروه کنترل همان محتوا با روش معمول توسط معلم تدریس شد. خاطرنشان می‌سازد، محتوای جلسات از فصل دهم (آشیانه‌ها: ص ۷۰ الی ص ۷۵) کتاب علوم با نظر معلم مربوطه انتخاب شد. در پایان، از آزمودنی‌ها خواسته شد که مجدداً به سؤالات پرسشنامه‌ها پاسخ دهند.

جدول ۱. مراحل انجام طرح آزمایشی تکنیک تئاتر نمایشی

جلسه	شرح تکنیک	اهداف
اول	۱. خلق نمایشنامه: از دانش‌آموزان خواسته شد که ۱۰ دقیقه در مورد نوشتن نمایشنامه با یکدیگر همفکری کنند.	بهبود سازگاری تحصیلی، بهبود تعامل اجتماعی، افزایش توجه و تمرکز، افزایش فهم و درک نسبت به انسان‌های پیرامونشان با دادن شانس خلق نمایشنامه به جای استفاده از تجهیزات و امکانات گران‌قیمت
دوم	۱. تکنیک طراحی: از آزمودنی‌ها خواسته شد تا در مورد شخصیت‌های مورد نظرشان مدل‌های مناسب را طراحی کنند و در موردش صحبت کنند. ۲. تمرکز: در این تکنیک آزمودنی با موضوع یا موضوعاتی که قرار است روی آن کار شود، درگیر می‌شود.	روند برقراری ارتباط و همانندسازی را تسهیل می‌کند، تقویت تصویرسازی ذهنی، افزایش سرزندگی تحصیلی
سوم	۱. آزمودنی‌ها در مورد نوشتن نمایشنامه با همدیگر همفکری می‌کنند. ۲. تمرکز: در این تکنیک آزمودنی با موضوع یا موضوعاتی که قرار است روی آن کار شود، درگیر می‌شود.	بهبود سازگاری تحصیلی، افزایش دامنه لغات و واژگان، بهبود روابط بین فردی، بهبود خودکنترلی
چهارم	۱. آزمودنی‌ها در مورد نوشتن نمایشنامه با همدیگر همفکری می‌کنند. ۲. تمرکز: در این تکنیک آزمودنی با موضوع یا موضوعاتی که قرار است روی آن کار شود، درگیر می‌شود.	بهبود سازگاری تحصیلی، افزایش دامنه لغات و واژگان، بهبود روابط بین فردی، بهبود خودکنترلی
پنجم	۱. فضاسازی: معلم به همراه دانش‌آموزان در مورد فضای نمایش همفکری می‌کنند. ۲. تمرکز: در این تکنیک آزمودنی با موضوع یا موضوعاتی که قرار است روی آن کار شود، درگیر می‌شود.	بهبود حس همکاری و تعامل اجتماعی با دیگران، بهبود سازگاری تحصیلی، ایجاد سرزندگی تحصیلی، تقویت تصویرسازی ذهنی، افزایش توجه و تمرکز

جلسه	شرح تکنیک	اهداف
ششم	۱. تکنیک مضاعف سازی: معلم نقش	بهبود خودکنترلی، افزایش
	دانش‌آموز را ایفا می‌کند تا او خود شاهد مسئولیت‌پذیری، مدیریت و رهبری	
	عواطف و هیجانات از نگاه فرد دیگر	
	باشد.	
هفتم	۱. تکنیک گرم کردن: یک نفر شروع به	افزایش اعتمادبه‌نفس، افزایش
	تکنیک گرم کردن و	صحت کردن می‌کند و بقیه همراهی می
	پیش‌نمایش	کنند، درعین حال برای گرم کردن از
		سازگاری تحصیلی
		موسیقی و حرکت نیز استفاده می‌شود.
هشتم، نهم و دهم	موضوع نمایش: درون آشیانه‌ها	
	در سه جلسه پایانی به	دانش‌آموزان نقش‌های مرتبط با موضوع درس را با توجه به علاقه انتخاب
	اجرای نمایش پرداخته	کردند و به تمرین سناریو و دیالوگ‌های تنظیم‌شده، تحت نظر معلم
	شد.	پرداختند.

پرسشنامه سرزندگی تحصیلی: این مقیاس توسط مارتین و مارش (۲۰۰۶) طراحی شد که دارای ۹ سؤال است و پاسخ‌ها در آن بر روی مقیاس ۵ درجه‌ای از نوع لیکرت از یک (کاملاً مخالف) تا پنج (کاملاً موافق) محاسبه می‌شوند. نمره بالا در این آزمون نشان‌دهنده سرزندگی تحصیلی بیشتر است که حداقل نمره در این پرسشنامه ۹ و حداکثر نمره ۴۵ است.

پرسشنامه نشاط اجتماعی: این پرسشنامه توسط تمیزی فر و عزیزی مهر در سال ۱۳۹۶ ساخته شده است. هدف از ساخت این پرسشنامه ارزیابی میزان نشاط و سرزندگی است. این پرسشنامه دارای ۱۲ سؤال است. نمره گذاری پرسشنامه به صورت طیف لیکرت ۵ نقطه‌ای است (۱=خیلی کم، ۲=کم، ۳=متوسط، ۴=زیاد، ۵=خیلی زیاد) برای به دست آوردن امتیاز کل، مجموع امتیازات مربوط به تک تک سؤالات را با هم محاسبه نمایید. این امتیاز دامنه‌ای از ۱۲ تا ۶۰ خواهد داشت. امتیازات بالاتر نشان‌دهنده نشاط اجتماعی در فرد پاسخ‌دهنده خواهد بود و برعکس. در پژوهش تمیزی فر و عزیزی مهر (۱۳۹۶) با استفاده از نظر چند تن از اساتید و کارشناسان روایی صورتی این مقیاس تأیید گردید و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۰ به دست آمد که ضریب مطلوبی برای این پرسشنامه محسوب می‌شود.

پرسشنامه رشد اجتماعی وایلند (۱۹۵۳): مقیاس رشد اجتماعی ادگار واینلند تهیه و در سال ۱۹۶۵ تجدیدنظر شد. این مقیاس شامل ۱۱۷ سؤال است که برای تمامی سنین قابل اجراست. این مقیاس شامل هشت جنبه است: خودیاری عمومی، خودیاری در لباس پوشیدن، خودیاری در غذا خوردن، خود جهت‌دهی، ارتباط زبانی، اجتماعی شدن، جابجایی و اشتغال از تولد تا ۳۰ سالگی، هنجاریابی شده است. این مقیاس را نخستین بار براهنی و اخوت ترجمه و با فرهنگ ایرانی متناسب‌سازی کردند. براهنی هنجاریابی مقدماتی مقیاس واینلند برای جمعیت ایران را انجام داد که نتایج حاصل از این بررسی با استفاده از روش‌های بازآزمایی و ارزیابی‌های متفاوت نشان‌دهنده پایایی خوب و قابل قبول مقیاس (۰/۹۲) در همه گزینه‌هاست (مقتدری و رفاهی، ۱۳۹۰).

به منظور بررسی پایایی ابزار اندازه‌گیری، از آماره آلفای کرونباخ استفاده شده است. مقادیر آماره آلفا در پژوهش حاضر برای متغیر پرسشنامه سرزندگی تحصیلی برابر با (۰/۸۴)، پرسشنامه نشاط اجتماعی نشاط اجتماعی تمیزی فر و عزیزی مهر برابر با (۰/۷۸) و پرسشنامه رشد اجتماعی واینلند برابر با (۰/۹۲) به دست آمد.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و استنباطی جهت آزمون فرضیه‌ها و تعمیم اطلاعات حاصل از نمونه به جامعه آماری از آزمون‌های آماری تحلیل کوواریانس یک متغیره (آنکوا) و تحلیل کوواریانس چند متغیره (مانکوا) با رعایت مفروضه‌های آن، نرمال بودن (آزمون کولموگروف-اسمیرنوف)، همگنی واریانس‌ها (آزمون لون)، همگنی کوواریانس (آزمون M باکس) در سطح معناداری $\alpha=0/05$ استفاده شد.

یافته‌ها

جدول ۲. نتایج توصیفی جدول میانگین و انحراف معیار تحقیق

متغیرها	گروه	تعداد	پیش‌آزمون		پس‌آزمون	
			میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
سرزندگی تحصیلی	کنترل	۲۰	۱,۹۵۲	۰,۳۲۱	۱,۹۸۷	۰,۰۵۶
	آزمایش	۲۰	۲,۰۴۵	۰,۳۷۰	۲,۶۶۷	۰,۰۴۹
نشاط اجتماعی	کنترل	۲۰	۱,۷۹۴	۰,۳۱۲	۱,۸۷۶	۰,۰۷۹
	آزمایش	۲۰	۱,۸۲۶	۰,۲۹۸	۲,۵۳۷	۰,۰۵۷

متغیرها	گروه	تعداد	پیش‌آزمون		پس‌آزمون	
			میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
رشد اجتماعی	کنترل	۲۰	۱,۸۴۲	۰,۲۵۴	۱,۹۵۸	۰,۰۶۱
	آزمایش	۲۰	۱,۸۴۷	۰,۲۳۸	۲,۵۵۶	۰,۰۷۳

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، میانگین نمرات متغیر تئاتر نمایشی، بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان پایه دوم ابتدائی شهر ساری در مرحله پیش‌آزمون کمتر از میانگین پس‌آزمون است به این معنی که دانش‌آموزان، قبل از آموزش در مؤلفه‌های روان‌شناختی سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی پایینی بودند و پس از آموزش، میانگین متغیرهای سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی افزایش چشمگیری داشته است که نشان از تأثیر متغیر یادگیری تئاتر نمایشی، بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان پایه دوم ابتدائی شهر ساری است. به‌طور کلی در مرحله پس‌آزمون با توجه به آموزش، متغیرهای پژوهش تغییرات چشمگیری داشته‌اند که نشان‌دهنده تأثیر متغیر تئاتر نمایشی، بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان پایه دوم ابتدائی شهرستان ساری است.

قبل از بررسی فرضیه‌های پژوهش، ابتدا نرمال بودن داده‌ها بر اساس آزمون کولموگروف اسمیرونف مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۳. بررسی نرمال بودن توزیع نمرات متغیرها

تعداد	سرزندگی تحصیلی		خودکنترلی		سازگاری تحصیلی	
	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	پیش‌آزمون	پس‌آزمون
۲۰	۳۵,۹۴	۲۰	۳۳,۸۱	۲۰	۲۰	۲۰
میانگین	۲۶,۶۷	۲۰	۴۹,۲۸	۲۰	۲۸,۱۲	۳۷,۵۶
انحراف معیار	۱,۸۴	۱,۸۸	۴,۲۸	۳,۷۳	۳,۵۹	۳,۴۱
Z	۰,۲۱۴ ^{ns}	۰,۲۳۱ ^{ns}	۰,۱۲۵ ^{ns}	۰,۱۵۸ ^{ns}	۰,۱۸۲ ^{ns}	۰,۱۷۹ ^{ns}
Sig	۰,۲۰۱	۰,۱۸۴	۰,۲۰۸	۰,۱۹۳	۰,۱۸۷	۰,۱۹۶

بر اساس داده‌های جدول ۳ مقدار سطح معنی‌داری در آزمون کولموگروف - اسمیرونف برای توزیع فراوانی داده‌های متغیرهای تحقیق در پیش‌آزمون و پس‌آزمون بیشتر از خطای مجاز (۰,۰۵) شده است. لذا تفاوت توزیع متغیرهای یادشده در پیش‌آزمون و پس‌آزمون

دارای توزیع نرمال است؛ بنابراین پیش فرض نرمال بودن برای تحلیل کوواریانس فرضیه‌های پژوهش فراهم شده است.

جدول ۴. آزمون F لون برای بررسی مفروضه یکسانی واریانس‌های متغیر

متغیر مستقل: آموزش قصه‌گویی					
متغیرهای وابسته	آماره لون	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معنی‌داری	خطای مجاز
سرزندگی تحصیلی	۴,۳۴۶	۱	۳۸	۰,۱۵۸	۰,۰۵
نشاط اجتماعی	۲,۶۵۱	۱	۳۸	۰,۱۷۷	۰,۰۵
رشد اجتماعی	۴,۴۰۳	۱	۳۸	۰,۲۵۱	۰,۰۵

بر اساس نتایج جدول فوق با توجه به اینکه متغیرهای تئاتر نمایشی، بر سرزندگی تحصیلی، نشاط اجتماعی و رشد اجتماعی دانش‌آموزان در سطح معنی‌داری بیشتر از مقدار خطای مجاز (۰,۰۵) داشته‌اند و با توجه به مقدار آزمون لون که معنی‌دار نیست، می‌توان گفت که شرط برابری واریانس‌ها رعایت شده است و این امر پایایی نتایج بعدی را مورد تأیید قرار می‌دهد. از آنجایی پیش‌فرض‌های مربوط به نرمال بودن توزیع داده‌ها، همگنی واریانس برای تمام متغیرها برقرار است؛ بنابراین می‌توان با انجام تحلیل کوواریانس به تحلیل فرضیه‌های تحقیق پرداخت.

جدول ۵. خلاصه نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیری در گروه‌های آزمایش و کنترل

اثر	آزمون	ارزش	F	df	df Error	P	اندازه اثر
	اثر پیلایی	۰,۵۴۳	۶,۰۱۲	۵	۳۳	۰,۰۰۰	۰,۵۴۳
ضریب	لامبدای ویلکز	۰,۴۴۷	۶,۰۱۲	۵	۳۳	۰,۰۰۰	۰,۵۴۳
ثابت	اثر هتلینگ	۱,۲۸۴	۶,۰۱۲	۵	۳۳	۰,۰۰۰	۰,۵۴۳
	بزرگ‌ترین ریشه روی	۱,۲۸۴	۶,۰۱۲	۵	۳۳	۰,۰۰۰	۰,۵۴۳
	اثر پیلایی	۰,۵۲۷	۴,۸۹۱	۵	۳۳	۰,۰۰۰	۰,۵۲۷
گروه	لامبدای ویلکز	۰,۴۸۷	۴,۸۹۱	۵	۳۳	۰,۰۰۰	۰,۵۲۷
	اثر هتلینگ	۱,۰۰۷	۴,۸۹۱	۵	۳۳	۰,۰۰۰	۰,۵۲۷
	بزرگ‌ترین ریشه روی	۱,۰۰۷	۴,۸۹۱	۵	۳۳	۰,۰۰۰	۰,۵۲۷

با توجه به داده‌های جدول فوق بین گروه‌های (آزمایش و کنترل) از لحاظ حداقل یکی از متغیرهای تکنیک تئاتر نمایشی بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی

دانش‌آموزان پایه دوم ابتدائی شهر ساری تفاوت معنی‌داری وجود دارد. لذا برای بررسی نقطه تفاوت به انجام تحلیل کوواریانس‌ها در متن مانکوا بر روی هر یک از متغیرها مبادرت می‌شود.

جدول ۶. بررسی تحلیل کوواریانس (MANCOVA)

متغیرها	F فیشر	میزان اثر پیش‌آزمون	میزان اثر پس‌آزمون	مقدار احتمال
سرزندگی تحصیلی	۲,۶۸۳	۳۸,۸۸۵	۴۴,۱۱۸	۰,۰۰۰
نشاط اجتماعی	۱,۲۵۷	۱۱,۳۵۱	۳۵,۶۵۴	۰,۰۰۰
رشد اجتماعی	۱,۳۶۱	۲۵,۷۴۷	۷۴,۱۲۸	۰,۰۰۰

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که تحلیل کوواریانس‌های (MANCOVA) در پیش‌آزمون تا پس‌آزمون، مقدار احتمال به ازای اثر گروه برابر با (۰,۰۰۰) شده و کمتر از سطح معنی‌داری ۰,۰۵ است. همچنین میزان اثر متغیر تکنیک تئاتر نمایشی بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان پایه دوم شهر ساری از مرحله پیش‌آزمون تا پس‌آزمون تفاوت معنی‌دار داشته است. به عبارتی می‌توان گفت در مرحله پیش‌آزمون نمره میانگین‌ها به صورتی بوده که همه افرادی که وارد این آزمون شده‌اند، واجد شرایط بوده‌اند همچنین نتایج نشان داد که تکنیک تئاتر نمایشی بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان دوره اول پایه دوم ابتدائی شهر ساری در مرحله پس‌آزمون تغییرات چشمگیرتری نسبت به مرحله پیش‌آزمون داشته است؛ بنابراین این نوع آموزش در مرحله پس‌آزمون اثربخش بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

در بررسی فرضیه‌ها، مشخص شد که تکنیک تئاتر نمایشی بر سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان پایه دوم ابتدائی تأثیر دارد و مقدار آن را افزایش می‌دهد. بررسی سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی آزمودنی‌ها در پیش‌آزمون و پس‌آزمون و در گروه‌های کنترل و آزمایش با توجه به توزیع آزمودنی‌ها به‌طور یکنواخت در گروه‌های کنترل و آزمایش نشان داد میانگین میزان سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی آزمودنی‌ها در پس‌آزمون و در گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل افزایش

قابل ملاحظه‌ای یافته است که اختلاف به وجود آمده نتیجه تأثیر استفاده از تکنیک تئاتر نمایشی را تأیید می‌کند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های ناصری و همکاران (۱۴۰۰)، Alam (2021)، Alasmari and Méndez Martínez and Fernandez-Rio (2021)، Tombak (2014)، Basom (2005) همسو است. در تبیین نتایج مذکور باید اشاره نمود که از طریق نمایش می‌توان به کودکانی که مهارت‌های اجتماعی یا عاطفی ضعیف‌تری دارند رفتارهای سازگارانه‌تری را آموخت. اصول تکنیک تئاتر نمایشی برای کودکان خردسال، تفریح و سرگرمی مناسبی است ضمن آنکه امروزه این شیوه، به‌عنوان یک روش جدید، در ارائه آموزش نمود پیدا کرده است بخصوص برای کودکانی که دارای مشکلات کمرویی هستند و احساس بی‌کفایتی کرده و به دنیای درون خود پناه می‌برند و بیش‌ازحد متواضع هستند، این روش می‌تواند به بهبود مشارکت آنان کمک کند و همین امر سبب سرزندگی تحصیلی در آنان می‌گردد و بالطبع افزایش سرزندگی تحصیلی سبب افزایش عملکرد تحصیلی خواهد شد. همچنین کودکان و نوجوانان از طریق کسب مهارت‌های اجتماعی نظیر همکاری، سازش، ارتباط و دوست‌یابی به درون گروه همسالان خود، راه یافته و پایه و اساس زندگی اجتماعی را تشکیل می‌دهند. عوامل بسیاری وجود دارد که بر مهارت نشاط و رشد اجتماعی دانش‌آموزان تأثیر دارد. یکی از این عوامل که از نتایج این پژوهش هم می‌توان آن را اثبات کرد، فعالیت‌های هنری است. نمایش و استفاده از تکنیک‌های تئاتر به‌عنوان یکی از کارکردهای اساسی و مهم نظام آموزشی مطرح است. چنانچه نظام‌های آموزشی بخواهند در جهت تربیت کنشگران اخلاقی که کنش آنان هم‌زمان از صفحه شناختی، عقلانی و عاطفی و احساس برخوردار است، توفیق یابد، باید آن را در درجه نخست در بستر تربیت هنری جست‌وجو کنند و از امتیازات تجربه زیباشناسی بهره ببرند. به نظر می‌رسد ایجاد سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی با ابراز هنر تضمین‌شده‌ای است. برای پیاده‌سازی نمایش در فرآیند پیشرفت تحصیلی، سرزندگی تحصیلی، نشاط و رشد اجتماعی در تحصیل در تمامی مدارس ابتدایی، استفاده از هنر بخصوص تکنیک تئاتر نمایشی در فرایند تدریس و یادگیری از اهمیت بالایی برخوردار است. همچنین از آنجاکه تکنیک تئاتر نمایشی رویکرد اجتماعی دارد، بنابراین شرکت دادن دانش‌آموزان در تئاتر درسی به‌مثابه وسیله آموزشی و یک طرح کمکی - پرورشی موجب تشویق و توسعه توانایی‌های فردی در قلمرو زندگی اجتماعی و مسئولیت‌پذیری در محیط زندگی می‌شود

و نیز می‌تواند باعث فعالیت‌های اجتماعی و شرکت آنان در مسئولیت-پذیری و تقسیم کار و همکاری و تعاون در صحنه نمایش شود.

لذا با عنایت به اینکه از هنر نمایش می‌توان برای آموزش پایین‌ترین سنین از مهدکودک، پیش‌دستانی و دبستان گرفته تا سنین بالاتر در راهنمایی و دبیرستان و دانشگاه به‌خوبی بهره گرفت؛ و با توجه به اینکه انسان با بازی پیوندی عمیق دارد و بسیاری از آموزه‌ها در بازی‌ها فرا گرفته می‌شوند. پیشنهاد می‌گردد از این روش در فرایند تدریس استفاده نمایند و با استفاده از آن در فرایند آموزش آموزه‌های علمی و اخلاقی در قالب بازی و نمایش را به تصویر بکشند تا دانش‌آموزان با لذت و سرعت بیشتری اطلاعات ارائه‌شده را به ذهن سپرده بسپارند. همچنین پیشنهاد می‌گردد با توجه به اینکه در آموزش ادبیات، تاریخ، مفاهیم دینی و حتی ریاضی و ... می‌توان به‌خوبی از هنر نمایش بهره گرفت. معلمان از این تکنیک در کلاس‌های خود - خصوصاً در مقاطع پایین‌تر- از هنر نمایش برای آموزش بهره ببرند زیرا این تکنیک باعث می‌شود لذت آموزش بیشتر و تأثیرگذاری و فراگیری آن عمیق‌تر شود. همچنین با عنایت به اینکه فقدان سرزندگی و نشاط باعث تضعیف عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود، پیشنهاد می‌گردد طی فرایند تئاتر نمایشی با تمرکز بر عواطف دانش‌آموزان سعی شود عواطف و هیجانات آنان کشف شود و از طریق مشارکت، فرایند یادگیری تقویت شود؛ و از آنجایی دانش‌آموزان مشارکت‌کننده در تئاتر به‌عنوان بازیگر بروی صحنه نیاز بسیاری به تمرکز دارند و بازی‌ها و تمرینات نمایشی بسیاری برای افزایش تمرکز وجود دارد. از این روش برای ایجاد سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان به‌منظور ایجاد محیطی آرام برای یادگیری و افزایش علاقه به محیط آموزشی استفاده گردد.

تعارض منافع

این مطالعه هیچ تضاد منافی ندارد.

سپاسگزاری

بدین وسیله از تمامی دانش‌آموزان شرکت‌کننده در این طرح و مدیریت آموزش و پرورش شهرستان ساری که ما را در انجام این پژوهش یاری نمودند صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

- باقری، قدرت‌اله، غضنفری، احمد و نیکدل، فریبرز. (۱۳۹۸). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه اشتیاق تحصیلی فردریکز در دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم. *فصلنامه روان‌سنجی*، ۷(۲۸)، ۲۳-۴۲.
- تمیزی فر، ریحانه، عزیزی مهر، خیام. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین اوقات فراغت و نشاط اجتماعی در شهر اصفهان. *پژوهشنامه مددکاری اجتماعی*، ۲(۶)، ۲۰۷-۲۳۲.
- درسرخوان، رسول، بایرام زاده، نیما. (۱۳۹۹). ارزیابی سطح نشاط اجتماعی در سکونتگاه‌های غیررسمی، *مجله جغرافیا و مطالعات محیطی*، ۳۴(۹)، ۱۰۷-۱۱۸.
- رجبی، سوران، و علی مرادی، خدیجه. (۱۳۹۶). اثربخشی تئاتر درسی در افزایش مهارت‌های اجتماعی و یادگیری دروس پایه در دانش‌آموزان ابتدایی. *رویکردهای نوین آموزشی*، ۱۲(۲)، ۹۸-۱۱۳.
- رحیمی، مهدی و زارعی، الهام. (۱۳۹۵). نقش ابعاد دل‌بستگی بزرگ‌سالی در سرزندگی تحصیلی با واسطه‌گری ابعاد خودکارآمدی مقابله با مشکلات و کمال‌گرایی. *فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*، ۳(۱۲)، ۵۷-۶۸.
- رضایی‌راد، مجتبی، و قادروف، بختیار. (۱۳۹۳). جنبه‌های روانی افزودن آموزش سیار به آموزش به روش سنتی در آموزش عالی، *فصلنامه فناوری آموزش*، ۸(۳)، ۳۱، ۱۹۷-۲۰۶.
- سجادیان، ناهید، نعمتی، مرتضی، و دامن باغ، صفیه. (۱۳۹۹). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر نشاط شهری در اهواز، *مجله پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران*، ۹(۱)، ۷۹-۱۱۲.
- سلطانی مجد، امیرھوشنگ، تقی‌زاده، محمد احسان، و زارع، حسین. (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش گروهی مهارت‌های تحصیلی بر خودکارآمدی و انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان پسر سال اول دبیرستان. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، ۴(۲)، ۳۱-۴۴.
- شادکام، حسن، یعقوبی، ابوالقاسم، زنگنه‌مطلق، فیروزه، پیرانی، ذبیح و محقق، حسین. (۱۴۰۰). تدوین مدل سرزندگی تحصیلی بر اساس معنا در زندگی با میانجی‌گری شادکامی در دانش‌آموزان. *پژوهش‌نامه روانشناسی مثبت*، ۷(۴)، ۵۴-۴۱.
- شفیعی، صابر و روانان، مجتبی. (۱۳۹۹). نقش سرزندگی تحصیلی در عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان. *فصلنامه پژوهش و مطالعات علوم اسلامی*، ۲(۱۲)، ۷۰-۸۳.
- مقتدری، نازفر، و رفاهی، ژاله. (۱۳۹۰). اثربخشی آموزش ارزش‌های زندگی بر رشد اجتماعی کودکان و خودکارآمدی والدین آنان. *پژوهش در برنامه‌ریزی درسی*، ۸(۳۰)، ۳۹-۴۷.

- مقدم فر، نصیره، قربان جهرمی، رضا، نصرالهی، بیبا، و باقری، فریبرز. (۱۳۹۹). تأثیر همدلی در رشد اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی: نقش میانجی کفایت اجتماعی، *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۷(۴۰)، ۱۲۰-۱۳۷.
- ملائئ، فاطمه، حجازی، مسعود، یوسفی افراشته، مجید و مروتی، ذکراالله. (۱۳۹۹). نقش میانجی ذهن‌آگاهی در رابطه بین اشتیاق تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۴(۴۸)، ۷۵-۹۰.
- ناصری، فاطمه، سمیعی زفرقندی، مرتضی، و صفرنوا، مریم. (۱۴۰۰). تأثیر نمایش بر پیشرفت تحصیلی و مهارت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره دوم ابتدایی شهر تهران. *مطالعات هنر/اسلامی*، ۱۸(۴۳)، ۵۸۰-۵۹۷.
- نصراله زاده، فاطمه، تابش، سعید، و احمدی، محسن. (۱۳۹۹). تحلیل رابطه بین رضایت شغلی با نشاط اجتماعی و فرسودگی شغلی بین دبیران تربیت‌بدنی و غیر تربیت‌بدنی، *مجله پژوهش در ورزش تربیتی*، ۸(۲۱).

References

- Alam, S., Al-Hawamdeh, B. O. S., Ghani, M. U., & Keezhatta, M. S. (2021). Strategy of improvising drama in education: praxis of pedagogy in EFL/ESL context. *The Asian ESP Journal*, 17(4.2), 23-41.
- Alasmari, N., & Alshae'el, A. (2020). The effect of using drama in English language learning among young learners: A case study of 6th grade female pupils in Sakaka City. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 8(1), 61-73.
- Arrascue, G. (2023). The Impact of Teacher Student Relationship on the Academic, Behavioral and Socioemotional Growth and Development of Students Aged Pre-K to 12.
- Basom, J. (2005). The benefits of drama education. We are CCA. URL: <http://www.wearecca.com/wpcontent/uploads/2012/06/Benefits-of-Drama-Education.pdf>.
- Brotman, L.M., Calzada, E., Huang, K.Y. Kingston., S., Dawson McClure S, Kamboukos D, Rosenfelt, A. Schwab., A. Petkova., E. (2011). Promoting Effective Parenting Practices and Preventing Child Behavior Problems in School among Ethnically Diverse Families from Underserved, Urban Communities. *Child Development*, 82(1), 258-76.
- Bruner, J. S. (1990). *Acts of meaning: Four lectures on mind and culture* (Vol. 3). Harvard university press.
- Capon-Sieber, V., Köhler, C., Alp Christ, A., Helbling, J., & Praetorius, A. K. (2022). The role of relatedness in the motivation and vitality of university students in online classes during social distancing. *Frontiers in Psychology*, 12, 6393.
- Comerford, J., Batteson, T., & Tormey, R. (2015). Academic buoyancy in second level schools: insights from Ireland. *Journal of Social and Behavioral Sciences*, (197), 98-103.
- Conner, T. (2016). Relationships: The key to student engagement. *International Journal of Education and Learning*, 5(1), 13-22.

- Darling-Hammond, L. (2016). Research on Teaching and Teacher Education and Its Influences on Policy and Practice. *Educational Researcher*, 45(2), 24-28.
- Gul, E., & Gucum, E. B. (2015). Creative drama applications as complementary for constructivist approaches for science courses: Teacher and student's evaluations. *Procardia - Social and Behavioral Sciences*, 174, 2043-2050. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.875>
- Kayılı, G., & Erdal, Z. (2021). Children's problem solving skills: Does Drama Based Storytelling Method work?. *Journal of Childhood, Education & Society*, 2(1), 43-57. <https://doi.org/10.37291/2717638X.20212164>.
- Martin, A. J., and Marsh, H. W. (2008). Academic buoyancy: towards an understanding of students' everyday academic resilience. *Journal of School Psychology*, 46(1), 53-83.
- Méndez Martínez, E., & Fernandez-Rio, J. (2021). Effects of a Theatrical Improvisation programmed on students' motor creativity. *Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance*, 26(2), 268-282. <https://doi.org/10.1080/13569783.2020.1847064>.
- Nicholson, H. (2005). Applied theatre: The gift of drama. *New York: Palmgrave Macmillan*.
- Nurmiati, N., & Hasan, P. A. (2020). Environmental-based student centered learning at the first middle school level. *IJEED (International Journal of Entrepreneurship and Business Development)*, 3(4), 370-375.
- Ong, K. J., Chou, Y. C., Yang, D. Y., & Lin, C. C. (2020). Creative drama in science education: The effects on situational interest, career interest, and science-related attitudes of science majors and non-science majors. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(4), em1831. <https://doi.org/10.29333/ejmste/115296>.
- Papaioannou, T., & Kondoyianni, A. (2019). Promoting the Acceptance of the 'other' through Drama in Education. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(2), 309-320.
- Parke, R. D., Roisman, G. I., & Rose, A. J. (2019). *Social development*: John Wiley & Sons.
- Tombak, A. (2014). Importance of drama in pre-school education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 143(6), 372-378.
- Van de Water, M. (2021). Drama in education: Why drama is necessary. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 98, p. 02009). EDP Sciences.
- VanPatten, B., & Williams, J. (2020). *Theories in second language acquisition: An introduction*. New York, NY: Routledge.
- Waters, S., Monks, H., Ayres, J., & Thomson, S. (2012). *The use of Theater in Education (TIE): A review of the evidence*. Child Health Promotion Research Centre, ECU.
- Zellweger, T. M., Chrisman, J. J., Chua, J. H., & Steier, L. P. (2019). Social structures, social relationships, and family firms. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 43(2), 207-223.

